

Elizabeth van Driel

Onderweg naar jou

Rotterdam 2019

Onderweg naar jou
Eerste druk juli 2019
© 2019 Elizabeth van Driel

Omslagontwerp: Elizabeth van Driel
Omslagillustratie: Ets van Anton Vrede, nummer III uit de serie
Yellow + P Ink
Foto van de auteur: Yaya van Driel
Vormgeving en opmaak binnenwerk en cover: Marick Klop
Drukkerij: Pumbo.nl

ISBN - 9789463457019
NUR - 300
Bintang Publishers ☆

Elke overeenkomst met betrekking tot gebeurtenissen, naam, karakter of achtergrond van bestaande personen berust op toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de uitgever noch de auteur aansprakelijk gesteld worden voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Hij had ogen als visjes,
springend door de golven van
de zee.

Voor Gideon en Yaya ♥

...I got the moon, I got the
cheese
I got the whole damn nation on
their knees...

'Big in Japan' van Tom Waits
1999 | Album: Mule variations
Tekst: Tom Waits en Kathleen Brennan

Inhoud

Proloog	9
Loempia	10
Sinterklaas	14
Yin en Yang	18
Bak	21
Engel	25
Taxi	27
Thuis	32
Poppy	35
Dood	40
Baby	43
Hond	46
Zusje	49
Boekje	53
Ouders	56
Fong Leng	60
Het dorp	65
Zuigzoen	70
Patjakker	74
Renée	78
Céline	82
Plantjes	88
Aan	92
Uit	96
True colors	101
Ming	105
Ceremonie	111
Sarong	117
Kroepoek	121

Visitekaartje	125
Potje	132
Zaad	135
Weg	141
Vlinders	146
Hart	150
Superman	154
Volle maan	158
Wespenpaviljoen	161
Vertalingen uit het Bahasa Indonesia	169
Muziekfragmenten ‘Onderweg naar jou’	173
Dank ♥	177
Hulde	179

Proloog

Je kwam als sterrenkijker ter wereld. Ik sloot je in mijn armen en fluisterde dat je een kind was dat Oost en West zou doen versmelten. Door jouw geboorte ontstond een natuurlijke band met het land waartoe ik me al mijn hele leven aangetrokken voelde. Liefdevol zou ik je grootbrengen.

Mijn plannen om jouw vader die ver weg woonde, bij je leven te betrekken waren welgemeend, maar bleken in de praktijk van het dagelijkse leven niet te verwezenlijken. Hij had net als ik een kind gewenst, dus dat hij slechts af en toe een signaal zou geven als het lampje van de koelkast, dat alleen licht geeft als je de deur opentrekt, had ik niet voorzien.

Hoezeer ik je vader ook aanmoedigde jou te leren kennen, hij hield zich meer dan letterlijk op afstand. Misschien wist hij simpelweg niet hoe hij zich met jou zou kunnen verhouden. Hij deed maar wat. Aan jou lag dat niet.

De eerste jaren wilde je nog van hem weten. Niet dat je oeverloos over hem opschepte als ware hij de koning van jouw wereld of de beste piloot van het luchtruim, maar het had er de schijn van dat hij op een of andere manier een plekje in je hart veroverde.

Gaandeweg maakte de afwezigheid van je vader dat hij voor jou op de achtergrond raakte. Ik kon begrijpen dat de voorstelling die je van hem had stukje bij beetje afbrokkelde. Als het aan jou lag, was je vader geen onderwerp van een fijn gesprek. Waarom zou ik die man ‘papa’ blijven noemen, vroeg je je zelfs af.

‘Wat is zijn voornaam?’

‘Ming’.

‘Ok, als Ming belt, ik ben er niet.’

Loempia

Haar uitbundige uitpattingen tot in de late uren sloopten als een langzaam werkend gif de liefdesrelatie die ik met haar had. Wat was de laatste druppel geweest? Ik wist in een split second dat deze breuk niet te lijmen viel. Jarenlang had ik van Céline gehouden, nu was de rek eruit.

Sex, drugs en rock 'n roll? Nou, ik was het beu haar te delen met vage, onbekende gestalten die tegen de deurpost in ons portiek hingen. Figuren die zich met kwijlende lippen aan haar vastzogen, blind voor wat ze kapot maakten. Hoeveel mannen en vrouwen had ik in de loop van de jaren schreeuwend weggestuurd, hoe vaak had ik als een merel ons nest beschermd, haar dronken naar binnen gesleurd en haar bij zinnen gebracht? Ze had elke keer spijt betuigd en dat was altijd genoeg geweest om de relatie te laten voortduren. Tot het niet meer ging.

‘Mama, waarom geef je mammie geen kusjes meer? Vind je haar niet lief?’ Jeroe zat in het vliegtuig naast me en leunde tegen mij aan. Hoe kon ik hem afleiden? Ik probeerde zijn aandacht te richten op de vliegtuigen die net als wij boven de wolken zweefden, maar hij gaf niet op. ‘Waarom gaat ze niet mee naar Bali?’ Ik had een knoop in mijn maag. Ja, waarom niet? Ik streelde hem zacht door zijn haar, kustte zijn oververhitte natte wangen. ‘Mammie is niet weg. Als we thuis komen mag je bij haar logeren, zo vaak je wilt. Ze heeft nu een eigen huis. Vlakbij.’ Ik weet niet of Jeroe het zich kon voorstellen maar hij ontspande en viel in mijn schoot in slaap.

In Bali voelde hij zich direct thuis. Nu Jeroe zes jaar was, zou hij eigen herinneringen bewaren aan zijn Balinese familie.

Ik kreeg er geen genoeg van te zien hoe hij genoot van de onafgebroken regen Balikusjes afkomstig van onbeschaamd snuivende neuzen van tantes, ooms, van *neneke* en zijn vader, die speciaal voor zijn zoon was komen overvliegen uit Australië waar hij met vrouw en kind woonde. Het regende onvoorwaardelijk liefde.

Jeroe zwaaide met een klein geldbiljet: 'Kijk mama, duizend loempia! Mag ik mee voorop de brommer? Ik ga met papa een zakje limonade met een rietje kopen.' En weg rende hij alweer op zijn lichtblauwe waterschoenen. Ik holde hem achterna. 'Wacht, je vergeet iets!' Ming, zijn vader, sprak me geruststellend toe: 'Ya ya komt goed.' De kleine groene helm met een Tom- en- Jerry sticker op de zonneklep stond Jeroe goed en gaf enige bescherming. Het was het idee.

Het deed me goed te zien hoe Jeroe en zijn vader liefdevol met elkaar omgingen. Met zijn kinderhand streelde Jeroe verwonderd de amper behaarde wangen van zijn papa en liet zich op zijn sterke schouders zetten. Joelend torende hij boven iedereen uit. Vader en zoon raakten als vanzelfsprekend met elkaar verbonden.

'Mama, weet je, iedereen lijkt hier op mij. Bij mij zit er een kloddertje vanillevla door de chocolade. Grappig he?' Het was alsof Jeroe mij een geheim toevertrouwde. Hij glunderde van oor tot oor, blies het leeggedronken zakje limonade op en liet het met een klap ploffen.

Hij klom zuchtend bij mij op schoot. 'Waarom is mijn wereld in stukjes?' Zijn blik sneed door mijn ziel. 'Iedereen woont zo ver van elkaar.' Met een brok in mijn keel sloot ik Jeroe in mijn armen. Hoe vaak ik ook mijn best zou doen ze samen te brengen, ik had hem zijn vader ontnomen. Jeroe keek me met treurige ogen aan. Plotseling maakte hij zich los uit mijn

omhelzing: ‘Mama, als ik groot ben, koop ik een Monopoly straat en laat ik er duizendhonderd huizen bouwen voor mijn hele familie. Ik word piloot en haal iedereen op met mijn vliegtuig. Dan wonen we allemaal bij elkaar.’ Uitgelaten met armen gespreid als vleugels rende hij rondjes op de bale en liet zich vervolgens tollend vallen. ‘*Nenek*, omi en opa. En mammie ook!’ *Nenek* keek haar Hollandse kleinzoon nieuwsgierig aan. ‘Dan kunnen jullie samen rummikuppen, *nenek*.’ Ik gaf *nenek* een knipoog: ‘*Jeroe mencintaimu, bu.*’

Zonder gevaar te zien dook Jeroe met zijn zwemplankje steeds kopje onder door de golven van de wilde, zuigende zee. Ming zat naast me op een handdoek en wees met zijn kin naar zijn zoon: ‘Waarom laat je mijn kind zo diep de zee in gaan? Wat heeft hij een onrust in zijn lijf.’ Het was hem ernst. Waar kwam dat woelige rusteloze gedrag vandaan? Waarom viel zijn zoon zo vaak zijn knieën kapot?

‘Nou wat denk je, vanwege die schots en scheef gelegde traptreden en stoepjes bij jullie huis’, lachte ik. Onderwijl zocht ik contact met Jeroe en wenkte hem. ‘Laten we nou geen spoken zien.’

Maar Ming dacht daar anders over. Het rusteloze zou pas verdwijnen als zijn kind wist van wie hij de reïncarnatie was. ‘Van mijn vader denken we.’ Ming rechtte trots zijn rug. ‘Oké en hoe komen we daarachter? Van wie ben jij eigenlijk de reïncarnatie?’ Ming keek even weg. Een verlegen grijs verscheen op zijn gezicht: ‘Van een aan kretiek verslaafde tijtjak.’ Hij stak een sigaret aan. ‘Kom, laten we in de schaduw gaan zitten. Ik wil even serieus met je praten.’ Ming pakte mijn hand vast. ‘Wacht, mijn slippers!’ Onwillekeurig dacht ik terug aan de wandelingen door de duinen aan de hand van

mijn vader die beschermend, ruw, groot en warm was. Het was negen jaar geleden dat ik Ming had leren kennen. Ik had me laten meevoeren in een roes van verliefdheid. Het leven had een andere wending genomen doordat ik bezweken was voor een romantisch avontuur. Mijn leven werd bepaald door een nogal ondoorgrondelijke samenloop van omstandigheden. Bij tijd en wijle voelde ik me kwetsbaar en alleen. Tegelijkertijd genoot ik ervan en gaf me eraan over.

Jeroe was een eindje van ons vandaan op zijn handdoek gaan zitten om in de zon op te drogen. ‘We kunnen het aan de priester vragen’, opperde Ming. ‘Maar die mag het alleen vertellen als we aan alle voorwaarden voldoen. We moeten trouwen.’ Ming keek me vluchtig aan. ‘Maar je bent al getrouwd’, wierp ik tegen. ‘Carol ziet je al aankomen.’ Zijn handen omsloten mijn wangen. Hij kustte me op de lippen. ‘Ik kan goed geheimen bewaren *istriku*. Zij hoeft het niet te weten.’ Hij keek me met ondeugende ogen aan. ‘Of trouw dan met mijn broer Ketut. Zijn vrouw vindt het prima. Het is belangrijk. Getrouwd zijn is de hoofdzaak. Ik wil met je trouwen uit liefde voor mijn kind.’

Sinterklaas

De tijd kon me niet snel genoeg gaan. Gezeten op ons bed vouwde ik de piepkleine rompers, truitjes en broekjes. De zoveelste en waarschijnlijk laatste zak aardbeienlolly's was bijna leeg. In de slaapkamer waar het geruststellend naar sandelhout rook, was het genoeglijk warm. Het getemperde licht van die laatste maand van het jaar omarmde de levendige klanken van een vioolconcert van Bach, het derde deel in *Allegro Assai*. Volgens de *Bach-Werke-Verzeichnis* kwam het stuk met hoge tempi in de catalogus voor onder nummer 1041. Of was het toch 1042?

Doordat het cassettebandje eindelijk vaak beluisterd was, had de opname in de loop van de tijd aan kwaliteit ingeboet. Het klonk alsof het werd teruggevoerd naar de tijd waarin het gecomponeerd was.

Ik legde een stapel rompertjes in de kast, pakte het in drieën gevouwen kaartje uit het cassettedoosje en speurde tussen de met de hand geschreven titels. Het was *BWV 1041*.

Hier zou hij geboren worden. In ons zachte naar moeder ruikende bed, dat al op bierkratjes stond. Ik zag voor me hoe mijn kind rustig naar buiten gleed, hoe ik hem opving en in mijn armen sloot.

Mijn bloeddruk die de laatste weken naar alarmerende waarden steeg, werd een misselijke spelbreker.

‘Ja, we gaan in het ziekenhuis bevallen’, zei de gynaecoloog ongepast opgewekt.

‘Kunnen we het nog even aankijken? Misschien kan het toch thuis als ik me rustig houd’, probeerde ik. De thuisbevalling was tot in de puntjes voorbereid. Keer op keer had ik de

‘Violin Concerto no. 1
in minor BWV 1041 *Allegro assai*
van Johan Sebastian Bach 1717- 1723

geboorte in gedachten beleefd. De fronsende wenkbrauwen van de arts spraken boekdelen. Het werd het ziekenhuis een paar straten verderop.

Diep teleurgesteld pakte ik mijn koffer thuis in. 'Die kan maar beter al klaarstaan', zuchtte ik. Protesteren had duidelijk geen zin. 'Zal ik ook sokken meenemen, wat denk je?' Céline wierp me een oud paar sokken toe.

Zij had er kennelijk helemaal geen moeite mee dat het anders liep dan gepland. Ze vond het misschien een veilig idee dat we naar het ziekenhuis uitweken. 'Ah nee, zoek nou even een behoorlijk paar uit.' Ik klonk snibbig.

'Sokken zijn sokken Kim.' Ze meende het nog ook.

'Sokken zijn geen sokken. Wie bevalt er in 's hemelsnaam met van die suffe gestreepte dingen aan? Ik zal zelf wel weer zoeken.' Ik kieperde de sokkenla leeg. Er moest ergens een nieuw paar zwarte angora-wollen sokken zijn van de Bijenkorf.

's Avonds zouden Céline en ik met de hele familie Sinterklaas vieren. De telefoon ging. Met mijn armen vol sokken waggelde ik naar het toestel en nam op. 'Moet je niet thuis blijven kindje? Je zult wel denken, overdrijven is ook een vak, maar eh... je begrijpt me toch wel?' Moeder klonk bezorgd. 'Mam, noem me geen kindje. We rijden mee met Bibi en Daan. Trouwens, ik ben pas morgen uitgerekend.'

'Nou ja pas, ik zou zeggen àl morgen.' Moeder lachte zenuwachtig. 'Hoor je dan niet in de startblokken te staan?' Ik antwoordde haar droog dat dat me zwaar overdreven leek.

'En stel dat', ging ik door, 'dan zijn we in een wip terug in Rotterdam. Luister mama, ik heb toch ook een surprise ge-

maakt.’ Mijn stem klonk harder dan nodig. De zenuwen aan de andere kant van de lijn namen voelbaar toe. ‘Dat hoor je mij toch niet ontkennen?’

‘Het komt goed. Vertrouw me nou maar’, hoorde ik mezelf zeggen.

‘Het zal allemaal wel, ik weet het ook niet. Doe voorzichtig, kind!’

In de spiegel zag ik rode vlekken van opwindning in mijn hals. Ik keek overmatig fel uit mijn ogen. Ik haalde diep adem en veegde lippenstift van mijn voortanden af. Waarom altijd maar die bemoeizucht en betutteling? Ik had het telefoonsnoer gedachteloos om mijn vinger gedraaid. Het bovenste kootje was paars aangelopen, had rondom witte inkepingen en voelde stijf aan. Ik maakte het snoer los en maande me rustig te worden. Het was beter mijn bloeddruk niet op de proef te stellen.

Toen we bij mijn familie aankwamen moest en zou ik de zak met cadeaus op de stoep zetten. Ik liet me deze voorpret niet afpakken ook al geloofde Sabine, nakomertje in het gezin al jaren niet meer in de Sint en zijn fratsen.

Overmoed was mij als kind al niet vreemd. Toen Sabine nog een peuter was, sloop ik met een zak groter dan ikzelf naar buiten. De ijzige kou kroop via mijn voetzolen door mijn benen omhoog, want ik was op mijn sokken naar buiten gesneld. Het licht van de maan en de sterren straalde als gestrooide suikerkristallen over het tuinpad dat veranderd was in een spiegelgladde ijsbaan. Voor ik er erg in had, ging ik met de zak ongenadig hard onderuit. Een hevige pijscheut schoot van mijn stuitje door naar mijn heup. Door de klap beet ik zo hard op mijn tong dat de tranen mij in de ogen

sprongen.

De chocoladeletters waren in de struiken beland. Juist op dat moment liet het maanlicht me in de steek door achter een majestueuze wolk te verdwijnen. Het pad veranderde in een spectrum van grijs tinten, waardoor het aanzicht van de tuin raadselachtig samensmolt. Op de tast ging ik op mijn knieën met mijn handen de bevroren grond onder de struiken langs, maar de letters bleven onvindbaar. Mijn hart bonkte in mijn keel. Ik zette de halfvolle zak op de deurmat en bonsde onheilspellend hard op de voordeur. Gehaast maakte ik me uit de voeten. Voetje voor voetje strompelde ik achterom de keuken binnen.

‘Hé, hoorde ik daar iemand op de deur kloppen?’ Mijn stem sloeg over. ‘Je lip bloedt!’ Bibi keek geschrokken. ‘Ah, valt mee.’ Sabine had als peuter niets meegekregen van de consternatie.

Geleid door het zachte schijnsel van de maan ging dit keer mijn ongeboren kind mee op de spannende missie in het donker. Nog even en ook hij zou worden ingewijd in deze jaarlijkse Hollandse traditie. Deze keer geen glijpartij.

Yin en Yang

Onder het voorlezen van de gedichten voelde ik een zeurende pijn in mijn buik. Zouden dit weeën zijn? Misschien had ik toch te hard gerend met de loodzware zak. Ik keek de kamer rond. Niemand leek in de gaten te hebben wat er met mij aan de hand was. Céline was juist het gedicht, dat voor haar geschreven was aan het voorlezen. Mijn blik bleef hangen bij Sabine, mijn kleine grote zus.

De afstand tussen ons was met de jaren ondraaglijk groot geworden. Ergens was er iets helemaal misgegaan. Ik wendde mijn gezicht van haar af en concentreerde me op het bloemenpatroon van mijn stoel. In gedachten volgde ik met mijn vinger de roze bloemblaadjes. Waar begon het patroon opnieuw? Nu niet gaan huilen. Sabine leek geen moeite te hebben met onze verwaterde relatie. Zij had zich niet met de zwangerschap bemoeid. Onverstoorbaar nam ze een hap van een stuk boterletter, terwijl ze met Bibi kletste. Alles wees erop dat ik lucht voor haar was. Hoe had het zo ver kunnen komen? Had ik haar te snel meegetrokken het volwassen leven in? Had ik haar met rust moeten laten? Misschien keurde Sabine mijn eigengereide manier van leven af en was ze een mens van moeten en horen geworden. Was eigenzinnigheid en lef niet juist wat ons vroeger bond? Ik miste haar verschrikkelijk. Hoe bereik je iemand die jouw wereld de rug heeft toegekeerd?

De optrekkende pijn leidde mijn aandacht af. Ik lachte flauwtjes mee met de anderen over het gedicht dat ging over Céline als kunstenaar en als keukenprinses. Zij had er plezier in. Straks kreeg moeder gelijk en had ik inderdaad beter thuis kunnen blijven. Ik stopte mijn handen onder mijn bovenbe-

nen en kneep hard in de zitting van de stoel om de pijn af te voeren. Wat als de vliezen nu braken? Het feest zou letterlijk en figuurlijk in het water vallen. Moeder zou in paniek herhalen: 'Luistert er ooit iemand naar mij? Hoe lang fungeer ik nog als roepende in de woestijn? Pak een handdoek, een dweil. Bel de dokter.'

Ik gokte erop dat mijn vliezen sterk waren. Alles aan mij was sterk en onverschrokken, toch?

Mijn haar was dik, glanzend en sterk. Mijn handen konden elke pot appelmoes zonder enige inspanning openen. Mijn spierballen maakten dat jongens die mij uitdaagden tot een vechtpartij met gemak onderop kwamen te liggen. Ik stond bekend om mijn sterke wilskracht die er nu voor zou zorgen dat mijn vliezen niet het lef hadden te breken, niet nu. Volgens de gynaecoloog knapten mijn follikels moeilijk en traag. Ik zag het voor me. Nee, hadden ze maar het tere membraan van een eierdooier, dat bij de lichtste aanraking barst, dan was ik misschien al eerder zwanger geraakt.

Behalve boterletter en kruidnootjes hadden we warme chocolademelk met slagroom. Vader had de open haard aangestoken. De goudgele vlammetjes dansten rond de droge houtblokken die aangenaam knetterden. Het maakte rustig ernaar te kijken. Het leidde af van de pijn die steeds heviger door mijn lichaam golfde.

Jordy, onze neef van anderhalf zat op opa's knie. Hij keek zijn grootvader verwachtingsvol aan. 'Er komt een mankje muisje aangelopen, in je lieve nekje gekropen.' Het muisje hinkte kreupel over het mollige armpje van Jordy, omdat vader aan een bedrijfsongeval een halve wijsvinger had overgehouden. Jordy schaterde het uit. Kleine blonde Jordy die

aan de dorpelingen getoond werd en over wie met liefde, als één van hen, gesproken werd.

Ik wilde graag dat mijn ouders even trots op mij waren als op mijn broer Gijs; getrouwd, zoals het hoorde. Ik was zonder opzet in alle opzichten anders. Ik was ongetrouwd, woonde samen met Céline. Mijn kind zou prachtige bruine ogen en donker haar hebben. Samen zouden Jordy en ons kind ogen als Yin en Yang.